

TIEDÄ JA TOIMI

Tapaturmat puheeksi neuvolassa

Pienten lasten tapaturmat tapahtuvat yleisimmin kotona. Neuvonnalla kodin turvallisuudesta, kotikäynneillä ja vanhemmuutta tukemalla voidaan lisätä lasten turvallisuutta ja ehkäistä tapaturmia.

Tapaturmariskit muuttuvat lapsen iän ja kehitysvaiheen mukaan

Keskustelun tapaturmista ja niiden ehkäisystä voi aloittaa pohtimalla yhdessä vanhemman kanssa missä kehityksen vaiheessa lapsi on tällä hetkellä ja mitkä ovat hänen kehityshaasteensa lähitulevaisuudessa. Tukimateriaalina toimivat ikäkausilehtiset ja turvallisuuden tarkistuslistat.

Kysy, onko lapselle sattunut tapaturma

Onko lapsi joutunut ammattilaisen hoitoa tai neuvontaa vaatineeseen tapaturmaan viimeisen 12 kuukauden aikana? (Alle 1,5-vuotiaan vanhemmilta voidaan kysyä onko joutunut tapaturmaan viimeisen 6 kk:n aikana.)

Jos vastaus: **Kyllä**

- Mitä tapahtui, milloin ja missä tilanteessa?
- Onko tapahtunut johtanut muutoksiin lapsen kasvuympäristössä tai perheen toiminnassa?
- Miten jatkossa voisi välttää vastaavan tapahtuman?
- Tuleeko esiin varomattomuutta, huolenpidon puutetta tai kaltoinkohtelua?

Tieto tapaturmasta/tapaturmista kirjataan asiakastietoihin.

Jos lapsi on joutunut tapaturmaan useita kertoja, voi olla tarpeen selvittää, onko kyseessä huolenpidon puutetta tai kaltoinkohtelua, ja onko lapsella ja hänen perheellään tutkimusten ja erityisen tuen tarvetta.

Kannusta fyysiseen aktiivisuuteen ja turvallisuuteen

Puheeksi otettavat asiat voivat olla esimerkiksi:

- Onko lapsen kasvuympäristössä (esim. koti, kodin lähialueet, päivähoito, harrastuspaikat, muiden hoitajien tai isovanhempien luona) paikkoja tai tekijöitä, jotka aiheuttavat huolta turvallisuuden kannalta?
- Onko tarvetta tehdä muutoksia kotiympäristössä (kotona sisällä tai kotipihassa) turvallisuuden lisäämiseksi?
- Onko perheellä/lapsella säännöllisessä käytössä tarvittavat ja iänmukaiset turvavälineet? (esim. turvaistuin, palovaroin, suojaportti, pyöräilykypärä, suojavarusteet urheillessa)
- Tarvitaanko uusia turvavälineitä?
- Asuinympäristön virikkeellisyys: kannustaako piha-alue leikkiin ja liikkumiseen?
- Millaisia esteitä tai hankaluuksia on kodin turvallisuuskasvatuksessa? (esim. erilaiset arvot ja käytännöt lapsen eri hoitajilla tai vanhemmilla keskenään, tiedon puute, vanhempien jaksaminen, taloudelliset vaikeudet, lapsen kanssa vaikeuksia turvavälineiden käytössä)
- Ovatko vanhempien ensiaputaidot ajan tasalla ja kodin ensiaputarvikkeet riittävät?

Turvavälineiden käytön opastus ja muu tapaturmien ehkäisyyn liittyvä neuvonta ja opastus voidaan kirjata asiakastietoihin toimenpiteeksi käyttäen SPAT-luokituksen koodia SPAT1313.

Keskustelu tapaturmista

Kehitysvaihe

- Mitä lapsi on oppinut?
- Mitä hän harjoittelee?
- Millaisia turvallisuushaasteita tähän kehitysvaiheeseen liittyy?

Onko lapselle sattunut tapaturma?

Ei Kyllä

Kuinka monta? Mitä tapahtui, milloin, missä tilanteessa?

- KIRJAA
- Tarkista aiemmat tapaturmat

1 Useita (tai herää huoli)

Tarve erityiselle tuelle? Lisäselvitykset?

Tapaturmien ehkäisyyn liittyvä neuvonta ja opastus

- Turvalaitteet
- Kodin turvallisuuskasvatus
- Tarpeet ympäristön muutoksille
- KIRJAA toimenpiteeksi

Tapaturmat ja niiden ehkäisy eri ikävaiheissa

Ikävaihe	Keskeisimmät tapaturmariskit	Tapaturmien ehkäisyssä erityisesti huomioitavaa
Alle 1-vuotiaat	<ul style="list-style-type: none"> • putoaminen • kaatuminen • polttaminen kuumassa • tukehtuminen • hukkuminen • tieliikenne: autossa matkustaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsen jatkuva valvonta • Vauvaa ei jätetä yksin paikkaan jossa putoamisvaara • Turvaportit, turvalukot (mm. portaat, ikkuna, laatikot, kaapit) • Pienten tavaroiden sijoittaminen lapsen ulottumattomiin • Kemikaalit ym. vaaralliset aineet lapsen ulottumattomiin • Valvonta aina kylvyssä ja muutoin veden äärellä • Ei lasta syliin ruoka- tai kahvipöytään • Lelut ikätason mukaisia • Lastenhoitotarvikkeet ehjiä ja toimivia
Laaja terveystarkastus 4 kk: Tapaturmavaarat		
1-3 -vuotiaat	<ul style="list-style-type: none"> • kaatuminen • putoaminen • polttaminen kuumassa • törmäminen • myrkytys • hukkuminen • tieliikenne: autossa sekä jalan ja pyörällä 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsen jatkuva valvonta • Turvaportit, turvalukot (mm. portaat, ikkuna, laatikot, kaapit) • Pienten terävien esineiden, lääkkeiden ja kemikaalien sijoittaminen lapsen ulottumattomiin • Lelut alle 3-vuotiaille soveltuvia • Liikunnallisten taitojen harjoittelu turvallisessa ympäristössä ja turvallisilla välineillä • Auton turvaistuin: selkä ajosuuntaan, oikein sijoitettu ja kiinnitetty • Jalankulkijana lapsi niin lähellä, että on pysäytettävissä vaaratilanteessa • Valvonta veden äärellä ja kylvyssä
Laaja terveystarkastus 18 kk: Koti- ja lähiympäristön turvallisuus		
4-6 -vuotiaat	<ul style="list-style-type: none"> • kaatuminen • putoaminen • tieliikenne: pyörällä, jalan ja edelleen autossa • törmäminen vierasesineet, esim. silmässä • hukkuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuuskasvatus; harjoittelu ja perustelut miksi jotain saa / ei saa tehdä • Harjoitellaan turvallista liikkumista liikenteessä (ml. turvavälineet) • Liikunnallisten taitojen harjoittelu turvallisessa ympäristössä ja turvallisilla välineillä • Liikuntaharrastuksissa lajin mukaiset varusteet (ml. suojavarusteet) ja pelisäännöt • Ikään sopivan itsenäisyyden tukeminen ja taitojen kehittäminen turvallisessa ympäristössä • Valvonta veden äärellä vaikka lapsi osaisi uida
Laaja terveystarkastus 4 v: lähiympäristön turvallisuus ja turvallisuuskasvatus		

Tapaturmien ehkäisy ja turvallisuuskasvatus kodeissa:

- Kartoita säännöllisesti vaarapaikat ja riskit.
- Korjaa puutteet ja huomioi riskitekijät fyysisessä ja sosiaalisessa ympäristössä.
- Kasvata lasta turvallisuuteen ja toimi myönteisenä esimerkkinä.
- Rohkaise kokeilemaan, liikkumaan ja toimimaan: taidot kehittyvät tekemällä. Luo turvalliset olosuhteet harjoittelulle.
- Arvosta lapsen kokemuksia ja näkemyksiä.
- Valvo lapsen puuhailuja ja sovi rajoista lapsen kanssa.
- Aikuinen kantaa vastuun lapsen turvallisuudesta.

Lisätietoa:

Piste tapaturmille! -verkkopalvelu:

www.thl.fi/tapaturmat

Turvallisuuden tarkastuslistat ja muuta aineistoa:

Kotitapaturmien ehkäisykampanja:

www.kotitapaturma.fi

Kotikäynti on vaikuttava työmenetelmä

Kotikäynneillä voidaan kiinnittää huomiota myös lapsen turvallisuuteen kotiympäristössä: vanhempien tapoihin hoitaa lasta ja toimia hänen kanssaan sekä fyysiseen ympäristöön. Useampi kotikäynti erityistä tukea tarvitsevien perheiden luo on perustelua myös lapsen turvallisuutta silmällä pitäen.

Turvallisuus on jokaisen lapsen perusoikeus.

